

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд

на тема **„Интерактивна среда за инженерно-технически специалности и чуждоезиково обучение (английски език)“**

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“

по научна специалност 1.3 педагогика на обучението (методика на обучението)

Автор на дисертационния труд: Таня Василева Панчева

Рецензент: проф. д-р Димитър Димитров

I. Биографични данни и анализ на процедурата

Докторантката Таня Василева Панчева е свързана с педагогическото поприще още от завършването на висшето си образование, специалност „Английска филология“ в Ярославския педагогически университет. Завръщайки се в България тя се посвещава на учителската професия, която упражнява в 68 СОУ „Акад. Никола Обрешков“, гр. София. През 1995 г. печели конкурс и е назначена като старши преподавател в катедра „Чужди езици и педагогика“ на Лесотехническият университет. От тогава до момента докторантката постоянно усъвършенства и повишава своята квалификация чрез участието си в проекти, специализации, научни форуми. Зачисляването в докторантура на самостоятелна подготовка и разработването на дисертационния труд е естествен етап в нейния професионален път.

Прегледът на документите по процедурата показва спазване на всички закони и подзаконови изисквания за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Зачислена е в докторантура на самостоятелна подготовка към секция „Хуманитаристика и осигуряване качеството на обучението“ след внесен за обсъждане и разгледан проект за дисертационен труд. В резултат на положителното решение и по предложение на съвета на Департамента по хуманитарни науки е издадена Заповед N P-ОХ-384 от 29.07.2013 г. на Зам. Ректора по научни дейности на ХТМУ за срок на обучение от три години. За научен

ръководител е определен доц.д-р Сеня Терзиева. В рамките на една година докторантката успява да положи с отлични всички изпити включени в индивидуалния и план и обвързани с научната специалност. Високата професионалната подготовка, отдадеността на работата и дългогодишното посвещаване на изследвания проблем дават възможност на Таня Панчева да завърши предсрочно своето дисертационно изследване. Тя е отчислена с право на защита със Заповед N P-OX-139 от 14.03.2014 г. на Зам.Ректора по научни дейности на ХТМУ.

II. Оценка на дисертационния труд

Бързото навлизане на информационните и комуникационни технологии във всички сфери на човешкия живот отдавна е факт. Все по-често те се използват като интерактивно средство както в класната стая, така и в аудиториите на висшите училища. Търсят се пътища и начини за включването им в учебния процес. От тази гледна точка избраната за разработване тема е актуална и навременна. В същото време тя е и специфична по посока учебното съдържание, резултат от обучението в инженерно-техническите специалности и особеностите в понятийния апарат и съчетаването му с английски език.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е конструиран в увод, две глави, заключение и приложения и е в обем от 244 страници. Структурата е логически обвързана и последователна.

В първата глава докторантката Таня Панчева демонстрира задълбочено познаване на проблема за приложението на информационните и комуникационни технологии в обучението. Акценти в съдържателно отношение са поставени на съвременните тенденции и педагогическите подходи в тяхното използване. Специално внимание е отделено на мултимедията като методически инструмент в процеса на обучение, обвързан с дидактическият принцип за нагледност. Докторантката правилно е осъзнала, че формирането на новите и специфични компетентности, налагащи се от пазара на труда и спецификата на упражнявания професионален труд се формират още в хода на подготовката по специалността. Ето защо тя е включила интерактивни методи в процеса на преподаване, използвала е съвременни средства, за да може да стимулира и мотивира студентите при усвояване на сложното инженерно съдържание и обвързването му с английския език. Специално място е отделено на интердисциплинарния подход в обучението, както и на участието на студентите в него. Трите точки на първа глава гравитират около основните понятия, заложи

темата – мястото на информационните и комуникационни технологии в обучението, интерактивността и чуждоезиково обучение. Теоретичният принос на докторантката се откриват в изведените методически възможности за оптимизиране на образователната среда с цел повишаване качеството на чуждоезиковото обучение. Формулираните изводи от теоретичния анализ показват задълбочеността на докторатката в разглежданата проблематика, умението и да анализира и обобщава научна литература . Би било удачно техният брой да бъде редуциран и някои от тях да бъдат обединени.

Втора глава е посветена на методиката на изследването, където е описана емпиричната проверка на изследователските хипотези. Основният принос на докторантката в практически контекст е в разработения дизайн на курс за обучение по специализиран английски език за инженерните специалности. Същият е правилно методически изграден и подробно описан като структурата, начин на провеждане и използвани учебни материали. Докторантката е използвала разнообразни методи на изследване, които са подробно описани на различните равнища – теоретично проучване на разглеждания проблем, експериментално реализиране и процес на обучение. Изследването е проведено в две последователни учебни години, което дава възможност за последващ сравнителен анализ на резултатите. В него са включени 120 студента от 1, 2, 3 и 4 курс на ОКС „бакалавър” от специалностите „Целулоза хартия и опаковки”, „Инженерна екология и опазване на околната среда” „Технология на дървесината” и „Инженерен дизайн”. Предварително е направен и контент-анализ на съдържанието на 8 инженерно-технологични дисциплини, с цел да се изведат общите характеристики и спецификата в обучението по английски език. На базата на този анализ са формулирани основните компоненти на образователното съдържание, които впоследствие са залегнали в конструирането на курса по специализиран английски език. Принос на докторантката е изградения специализиран терминологичен речник и постигнатия синхрон и логическа обвързаност между отделните методически единици в инженерно-технологичното обучение. Определени са основните понятия - научни, технически, свързани с професионалните дейности и са изведени ключови ситуации, които са база и за разработване на учебни казуси. На следващо ниво на емпиричното изследване е приложен анкетния метод и е разработен въпросник от 30 твърдения, насочени към разкриването на количествени и качествени характеристики на ефективността на собственото учене на студентите в интерактивната

среда на интегрирания курс за специализиран английски език. Удачно в хода на изследването е включен и метода на експертните оценки с цел усъвършенстване на курса на базата на оценка на модули от курса, съответстващи на преподавани от тях дисциплини. Като експерти се включват лектори от ЛТУ и ХТМУ в инженерно-технологичното обучение. Третото, последно равнище на изследване е реализирането на самия обучителен процес по специализиран английски език. Спецификата е резултат от спецификата на курса, което изисква екипна работа от страна водещ преподавател по английски език и преподавател с консултираща функция по специализиращата, технологична дисциплина. Висока оценка заслужава както разработената методическа система, обединяваща както традиционни така и интерактивни методи за изучаване на чужд език, така и разработените интерактивни специализирани ресурси. Авторът принос са и разработените практически указания за изготвянето на учебните материали и насоките за провеждане на цялостното обучение на курса, което дава възможност за мултиплициране на нейния опит по други езици. Цялостният обучителен пакет по специализиран английски език, включващ методология; учебни материали (Student's Book) – теоретични модули, обхващащи важните области на технологиите от избраните инженерни специалности и терминологичен речник на английски език; ръководство за преподавателя (Teacher's Notes), учебно помагало на основата на казуси (Case Studies Book); учебни материали, съдържащи тестове върху теоретичните модули (Testbook); интерактивен мултимедиен продукт за е-обучение по специализиран английски език, демонстрира още веднъж високия професионализъм и качество на обучение, което докторантката Таня Пенчева безспорно реализира в процеса на обучение на студентите.

Събраните данни са обработени статистически цялостно и задълбочено. Избран е правилен подход на тяхното представяне, а именно не по целеви групи - експерти и студента или по използвани инструменти на изследване – анкета и карта за експертна оценка, а по съдържателни акценти – съответствие на изучавания материал по специализиран английски език в предметната област, оценка качеството на текстовете и терминологичния речник, ефективността на интеракцията, качеството на средата за активизиране на ученето. Заключение е обвързано с теоретичните постулати и постигнатите резултати и за пореден път потвърждава актуалността на проблематиката.

Авторефератът отразява пълно и достоверно съдържанието на дисертационния труд. Съгласен съм с изведените три приноса, които

обхващат както теоретичната, така и емпирична част на дисертационното изследване. Направените четири публикации са по темата и са в реномирани научни издания като сп. «Чуждоезиково обучение» и сп. «Професионално образование». Резултатите са докладвани и на две международни конференции.

Заклучение:

Актуалността на избраната тема, задълбочеността на теоретичния анализ и методическата издържаност на проведеното емпирично изследване ми дават основание да предложа на научното жури да присъди образователната и научна степен «доктор» по научна специалност 1.3 Педагогика на обучението (Методика на обучението) на Таня Василева Панчева.

07.04.2014 г.

Рецензент:.....

/проф.д-р Д. Димитров/